

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1986/87:5

om jämställdhet

AU
1986/87:5

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas nio motioner från allmänna motionstiden 1986 om jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet.

Utskottet behandlar inledningsvis vissa allmänna jämställdhetsfrågor och avstyrker därvid motioner om förutsättningarna för jämställdhetsarbetet (res. m), männens roll i jämställdhetsarbetet samt inriktning och organisation av forskningen på jämställdhetsområdet (res. fp och c).

Utskottet avstyrker också tre motioner som rör jämställdhetsarbetets organisation med bl. a. förslag om inrättande av en ny jämställdhetskommitté med parlamentarisk förankring. Utskottet menar att den nuvarande organisationen är effektiv. Ytterligare ett organ skulle inte innebära någon förstärkning av arbetet. Moderata samlingspartiet, folkpartiet och centern har reserverat sig i denna del.

Avstyrkan är utskottets ståndpunkt också i fråga om en rad motioner som rör kvinnornas arbetsmarknad. Det gäller bl. a. en handlingsplan för övergången till informationssamhället, möjligheterna till kvinnligt egenföretagande och ett treårsprogram för fortsatt projektverksamhet för att förbättra kvinnornas arbetsmarknad.

Avstyrker gör utskottet också när det gäller en motion om bl. a. kvinnors möjlighet till egenföretagande (res. m).

Färska undersökningar visar att könsfördelningen på cheftjänster samt i styrelser och kommittéer på det statliga området är ojämn. Utskottet avstyrker tre motioner som föreslår åtgärder med anknytning till denna problematik under hänvisning till att regeringen enligt vad utskottet inhämtat förbereder åtgärder som syftar till att åstadkomma en annan ordning. Folkpartiet och centerpartiet har lämnat reservationer i anslutning till detta avsnitt.

Motionerna

1985/86:A603 av Margareta Winberg m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående en handlingsplan för övergången till informationssamhället samt att man därvid särskilt uppmärksammar kvinnors utsatta situation.

1985/86:A604 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad

som anförts i motionen om en parlamentariskt sammansatt jämställdhetskommitté och om organisationen av jämställdhetsarbetet i regeringskansliet.

3. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till ett treårsprogram för projektverksamhet i syfte att stärka kvinnornas ställning på arbetsmarknaden,

4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om tidsbestämda mål för en jämnare fördelning av kvinnor och män på statliga chefstjänster,

5. att riksdagen beslutar att begära att regeringen låter utreda frågan om ändring av vissa angivna regler i jämställdhetslagen,

9. att riksdagen beslutar begära förslag av regeringen om mer kraftfulla insatser för att stärka kvinnorepresentationen i statliga kommittéer och andra organ,

13. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om ett forskningsprojekt om olikheterna och deras betydelse,

14. att riksdagen beslutar begära att regeringen låter utvärdera Jämfos verksamhet.

Yrkande 10 har behandlats i betänkandet AU 1985/86:10. Yrkandena 8 och 19 behandlas i resp. AU 1986/87:4 och AU 1986/87:6. Övriga yrkanden behandlas i andra utskott.

1985/86:A605 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om förutsättningarna för jämställdhet.

Yrkandena 2 och 3 behandlas i betänkandet AU 1985/86:10 samt yrkandena 4 och 5 i betänkandet AU 1985/86:12.

1985/86:A607 av Gunnel Jonäng (c) vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna behovet av en utnämningsspolitik för statsrådsberedning och statsförvaltning som är i överensstämmelse med jämställdhetslagens anda.

1985/86:A608 av Rosa Östh m. fl. (c) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvinnorepresentation i statliga styrelser och kommittéer,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om männen och jämställdhetsarbetet,

Yrkande 1 behandlas i betänkandet AU 1985/86:11, yrkande 2 i AU 1985/86:13 samt yrkandena 10 och 11 i betänkandet AU 1985/86:10. Övriga yrkanden behandlas av andra utskott.

1985/86:A707 av Karin Söder m. fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om meritvärdering av barnavårdande tid i hemmet.

Motiveringen till yrkandena återfinns i motion 1985/86:So604.

Yrkande 1 behandlas i betänkandet AU 1986/87:6.

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till utökning av rätten till tjänstledighet för småbarnsföräldrar och förändring av meritvärdering för vård av egna barn i enlighet med motionen.

Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1985/86:So606. Den del av yrkandet som avser tjänstledighet behandlas i betänkandet AU 1986/87:6.

1985/86:A801 av Görel Bohlin (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående parlamentariker-
nas direkta inflytande på jämställdhetsarbetet.

1985/86:A803 av Ann-Cathrine Haglund (m) och Birgitta Rydle (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om brytande av offentliga monopol för att ge kvinnorna möjligheter till egenföretagande, entreprenadverksamhet och en vidgad arbetsmarknad,

3. att riksdagen hos regeringen begär översyn av deltidsarbetandes sociala villkor.

Yrkande 2 behandlas av utbildningsutskottet och yrkande 4 av arbetsmarknadsutskottet i betänkandet AU 1986/87:4.

Bakgrund

Inledning

Utskottet behandlade våren 1986 frågor som rörde främst medelsanvisning för arbetet med jämställdhet (AU 1985/86:10) mellan kvinnor och män i arbetslivet. I detta sammanhang tas upp kvarvarande yrkanden i jämställdhetsfrågor i de till utskottet hänvisade motionerna från den allmänna motionstiden 1986.

Jämställdhetslagen

En central roll i jämställdhetsarbetet intar lagen (1979:1118) om jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet.

Jämställdhetslagen syftar till att främja kvinnors och mäns lika rätt i fråga om arbete, arbetsvillkor och utvecklingsmöjligheter i arbetet.

Lagen innehåller regler om förbud mot könsdiskriminering i form av missgynnande på grund av kön vid anställning, befordran och utbildning. I lagen föreskrivs vidare att en arbetsgivare skall vidta aktiva åtgärder för att främja jämställdhet i arbetslivet. Brott mot lagen kan leda till skadestånd och andra påföljder. Jämställdhetsombudsmannen och jämställdhetsnämnden, vilka båda tillsätts av regeringen, har att tillse att lagen efterlevs. Vid rättegång i diskrimineringsstvister tillämpas lagen (1974:371) om rättegång i arbetstvister.

Allmänna jämställdhetsfrågor

Förutsättningarna för jämställdhet behandlas i motion 1985/86:A605 av Alf Wennerfors m. fl. (m). I motionen anføres att om jämställdhet skall uppnås måste grundläggande attityder och värderingar förändras. Motionärerna anser att en nedvärdering skett under lång tid av kvinnors traditionella arbete i hemmet, vilket motverkat jämlikhetssträvandena. Det har endast varit arbetsprestationer utanför hemmet som har räknats. Detta har undergrävt kvinnors självkänsla även senare i arbetslivet och har inte stimulerat män att ta sin del av ansvaret i hemmet. Motionärerna menar att möjlighet måste finnas att arbeta hemma med barnen i samma utsträckning för män som för kvinnor samt att det inte är en förutsättning för jämställdhet att både män och kvinnor arbetar utanför hemmet. Jämställdheten skall enligt motionen innebära valfrihet för både individen och familjen.

Som utskottet utförligt redovisat, bl. a. i anslutning till behandlingen våren 1985 av frågor som rörde kvinnornas villkor på arbetsmarknaden (prop. 1984/85:130, AU 18, rskr 346), arbetar kvinnor och män i skilda branscher och yrken, med olika lång arbetstid och olika lön. En framgångsrik jämställdhetspolitik förutsätter enligt utskottets mening att kvinnornas villkor på arbetsmarknaden kan förbättras. Ekonomiskt oberoende byggt på eget förvärvsarbete är nämligen en av de viktigaste förutsättningarna för jämställdhet mellan män och kvinnor i det mera totala livssammanhanget. Denna slutsats innebär ingen nedvärdering av det arbete som bedrivs i hemmen. En väsentlig uppgift i jämställdhetsarbetet är därför att verka för en arbetsmarknad där kvinnor och män deltar i arbetslivet på lika villkor och med lika möjligheter. De specifika jämställdhetsåtgärderna (jämställdhetslagen, den omfattande upplysningsverksamheten och den betydande projektverksamheten) samt inriktningen av verksamheten inom en rad samhällssektorer (barnomsorg, utbildning, arbetsmarknadsåtgärder m. m.) är viktiga inslag i den politiken. Någon riksdagens åtgärd med anledning av motion A605 i aktuell del är mot bakgrund av det anförda inte påkallad. Motionen avstyrks därför av utskottet.

Männens roll i jämställdhetsarbetet tas upp i motion 1985/86:A608 av Rosa Östh m. fl. (c). Motionärerna pekar på att ökad jämställdhet leder till en positiv utveckling också för männen i flera avseenden. Om de ges möjlighet att mera aktivt delta i jämställdhetsarbetet innebär det t. ex. minskad social och ekonomisk sårbarhet för män som blir ensamma på grund av skilsmässa, dödsfall m. m.

En särskild arbetsgrupp (A 1983:B) arbetar med frågor som rör mannens roll i jämställdhetsarbetet. Den av motionärerna nämnda rapporten utgörs av ett idéprogram, betecknat *Mannen i förändring*, som utformats av arbetsgruppen. Rapporten avlämnades i augusti 1985. För att stimulera till bred debatt och få underlag till åtgärder har idéprogrammet sänts ut till ett stort antal myndigheter, organisationer och studieförbund. Särskilda medel har också avsatts för försöksverksamhet. Den fortsatta handläggningen av ärendet övervägs för närvarande inom arbetsmarknadsdepartementet. Mot

bakgrund av det anförda är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionen som därför avstyrks i denna del.

Krav på *forskning om jämställdhet* förs fram i folkpartiets motion 1985/86:A604. Det påpekas att även om det finns tydliga olikheter mellan kvinnor och män är det numera få som anser att skillnaderna motiverar särskilda regler eller åtgärder för alla kvinnor eller alla män. Samtidigt understryks att det dagligen ges bevis på att genomsnittskvinnan i speciella situationer reagerar annorlunda än genomsnittsmannen samt att kunskap saknas om vilken betydelse de fysiska skillnaderna kan ha. Motionärerna föreslår att forskningen kring denna fråga intensifieras samt att delegationen för jämställdhetsforskning (Jämfo) får i uppdrag att starta ett forskningsprojekt härom. I samma motion erinras om att Jämfo nu har varit i verksamhet i cirka tre år samt att tiden därför är mogen för en utvärdering av delegationens arbete.

Enligt vad utskottet inhämtat pågår redan forskningsprojekt som i varje fall delvis belyser olikheterna mellan kvinnor och män i de avseenden som tas upp i motion A604. Tilläggas kan att Jämfo nyligen har lagt fram en rapport över forskningsbehov som det anses vara angeläget att tillgodose. Med erfarenhet från andra samhällsområden för vilka man tillsatt organ av Jämfos typ – och med uppgift att initiera forskning – får man utgå från att det kommer att åtgå en viss tid innan forskningen får avsedd omfattning inom det förhållandevis nya forskningsområde som jämställdheten utgör. Mot bakgrund av att Jämfos verksamhet pågått endast under tre år är det inte meningsfullt att som föreslås i motion A604 nu göra en särskild utvärdering. Motion A604 avstyrks i refererade delar.

Jämställdhetsarbetets organisation

Ansvar för jämställdhetsarbetet inom regeringen ligger sedan i höst hos chefen för arbetsmarknadsdepartementet. Inom departementet finns ett jämställdhetssekretariat med uppgift att bereda hithörande frågor. För samordningen inom regeringens kansli finns en särskild jämställdhetsberedning med representanter för de olika departementen. Till verksamheten på regeringsnivå har också knutits ett rådgivande organ, jämställdhetsrådet. I rådet ingår representanter för de politiska partierna, kvinnoorganisationerna, arbetsmarknadens parter och folkrörelserna. Dessutom har en särskild delegation inrättats för att initiera och följa forskning på jämställdhetsområdet, delegationen för jämställdhetsforskning (Jämfo). Delegationen består av ett antal forskare jämte företrädare för de politiska partierna.

Jämställdhetsombudsmannen (JämO) och jämställdhetsnämnden skall se till att jämställdhetslagen efterlevs. JämO skall dessutom också i övrigt medverka i strävandena att främja jämställdhet i arbetslivet.

En kortfattad utvärdering av jämställdhetsarbetets organisation har nyligen överlämnats till regeringen.

Det *parlamentariska inflytandet över jämställdhetsarbetet* behandlas i två motioner.

I motion 1985/86:A604 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) krävs en starkare organisation av jämställdhetsarbetet. Detta skulle kunna uppnås om den jämställdhetskommitté med parlamentarisk förankring som upplöstes av den socialdemokratiska regeringen hösten 1982 återupprättas. Kommittén bör ha till uppgift att ansvara för centralt initierade jämställdhetsprojekt, opinionsbildning samt visst utredningsarbete.

Även i motion 1985/86:A801 av Görel Bohlin (m) argumenteras för ett ökat parlamentariskt inflytande på jämställdhetsarbetet, dock utan ett direkt krav på att det skall ske inom en särskild kommitté. Det framhålls att jämställdhetsarbetet inte är någon politisk stridsfråga även om uppfattningen om lämpliga metoder kan skilja mellan partierna samt att parlamentarikernas kunskaper och engagemang bör tas till vara bättre än vad som är möjligt i nuvarande organisation.

Frågan om jämställdhetsarbetets organisation har varit föremål för riksdagens uppmärksamhet under en följd av år. Utskottet har därvid under senare år konstaterat att den nuvarande organisationen lett till en effektivisering av regeringens jämställdhetsarbete i förhållande till vad som tidigare gällde. Bl. a. inrättandet av ett särskilt jämställdhetssekretariat inom arbetsmarknadsdepartementet har inneburit att regeringsarbetet inom det aktuella området kan bedrivas mera effektivt. Jämställdhetsrådets sammansättning innebär också att frågorna får en bredare förankring än tidigare. De politiska partierna är dessutom representerade i delegationen för jämställdhetsforskning. Utskottet kan för sin del inte se att inrättandet av ytterligare ett organ – även om det hade parlamentarisk förankring – på jämställdhetsområdet skulle innebära någon förstärkning av arbetet. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna A604 i motsvarande del och A801.

I folkpartiets motion 1985/86:A604 tas upp *jämställdhetsarbetets organisation inom regeringens kansli*. Det ifrågasätts i motionen om jämställdhetsfrågorna i framtiden bör handläggas inom arbetsmarknadsdepartementet. Motionärerna menar att dessa frågor har en övergripande karaktär, och ansvaret för dem borde ligga i ett centralt organ, lämpligen statsrådsberedningen. Härigenom skulle skapas organisatoriska förutsättningar för att ge jämställdheten en mer framskjuten position i regeringens arbete.

Som utskottet anförde inledningsvis är ökad jämställdhet i arbetslivet en grundförutsättning för en allmän förbättring av jämställdhet mellan kvinnor och män. Det är därför naturligt att en tyngdpunkt i jämställdhetsarbetet inom regeringen har förlagts till arbetsmarknadsdepartementet. Utskottet vill därutöver tillägga att det bör ankomma på regeringen att själv bestämma arbetsfördelningen mellan statsråden i regeringen. Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att ställa sig bakom ett uttalande om jämställdhetsarbetets organisation inom regeringskansliet av det slag som förs fram i motion A604. Motionen avstyrks i den delen.

Jämställdhetslagen

Det påpekas i motion 1985/86:A604 (fp) att jämställdhetslagen nu föreskriver att den som missgynnats enligt lagen har rätt till ideellt skadestånd. Däremot får vederbörande inte rätt till det som tvisten oftast rör, nämligen

den sökta tjänsten. Motionärerna menar att detta problem på den statliga och kommunala arbetsmarknaden delvis löses genom de regler som finns för tjänstetillsättningar, bl. a. besvärsrätten. De framhåller vidare att även om det kan finnas skäl för att inte ha samma regler i enskild som offentlig tjänst finns det anledning att uppmärksamma detta problem. *Utreddning* rörande hithörande delar av *jämställdhetslagen* föreslås med sikte på en framtida lagändring.

Frågan om rätt till anställning för den som blivit diskriminerad genom ett anställningsbeslut har behandlats av utskottet vid upprepade tillfällen under senare år. Utskottet har därvid hänvisat till att denna fråga, liksom andra frågor om rättsliga följder vid diskriminering, övervägdes i samband med jämställdhetslagens tillkomst (prop. 1978/79:175, AU 39). Det framhölls därvid att det i de flesta fall skulle medföra svårbemästrade problem att vid sidan av allmänt skadestånd låta utgå ekonomiskt skadestånd och därmed även en rätt till själva anställningen. Som ett exempel härpå angavs det fall då fler än en person blir förbigången vid en anställning. Det skulle då bli nödvändigt att rättsligt avgöra inte bara den egentliga diskrimineringsfrågan utan även vilken av de diskriminerade som borde komma i fråga för anställningen. Domstolen skulle då få karaktären av överprövningsinstans i tjänstetillsättningsärenden, vilket skulle begränsa arbetsgivarens rätt att fritt välja medarbetare. En särskild svårighet i sammanhanget är att det på den privata arbetsmarknaden i princip saknas ett vedertaget normsystem för meritprövning. Det har också påpekats att en ordning där domstolarna kan överpröva anställningsbeslut knappast kan fungera parallellt med den besvärprocess som nu finns för statliga och kommunala tillsättningsbeslut.

Vidare kan erinras om att en lagstadgad rätt till anställningen skulle kunna få oönskade följder för tredje man. Den som genom det diskriminerande beslutet har fått anställningen skulle t. ex. drabbas om beslutet i efterhand kunde förklaras ogiltigt, i synnerhet om vederbörande lämnat en annan anställning. Utskottet har i sammanhanget också framhållit att det inte heller synes möjligt att generellt göra anställningsbeslut villkorade i avvaktan på en eventuell efterprövning med stöd av jämställdhetslagen. De redovisade ståndpunkterna äger enligt utskottets mening fortfarande giltighet, varför det i motion A604 framförda kravet om en översyn av jämställdhetslagen i dessa hänseenden avstyrks.

Kvinnors arbetsmarknad

SCB har nyligen redovisat en skrift om utvecklingen på arbetsmarknaden under de senaste 15 åren (Information om arbetsmarknaden 1986:2). Av den framgår att kvinnornas deltagande i arbetslivet ökat kraftigt under den här perioden. År 1970 förvärvsarbetade 58 % av kvinnorna i åldrarna 16–64 år. Motsvarande siffra år 1985 var 77 %. Samtidigt har skillnaden mellan männens och kvinnornas förvärvsfrekvens minskat och uppgick år 1985 till endast 7 procentenheter.

Av rapporten framgår vidare att kvinnor och män arbetar inom olika yrken och branscher. Det kan t. ex. nämnas att hela 55 % av kvinnorna nu arbetar inom den offentliga sektorn, jämfört med knappt 13 % för männen.

Flera motioner tar upp frågor som rör kvinnornas arbetsmarknad.

I motion 1985/86:A603 av Margareta Winberg m. fl. (s) krävs en *handlingsplan för övergången till informationssamhället* i vilken kvinnornas utsatta situation särskilt uppmärksammas. Motionärerna ställer i detta sammanhang en rad frågor som

- vilka arbeten behöver vi i framtiden?
- vad blir innehållet i dessa arbeten?
- vem skall bestämma över utvecklingen av framtidens arbeten och deras innehåll?

Frågor av det slag som presenteras i motionen behandlades i anslutning till regeringens proposition (1984/85:130) om kvinnornas villkor på arbetsmarknaden. Utskottet framhöll då – och har fortfarande samma uppfattning – att det är mycket angeläget att åtgärder vidtas för att förhindra arbetslöshet, försämrade arbetsförhållanden och utarmning av arbetsuppgifter i samband med att ny teknik införs. Här kan erinras om att flera av de projekt som bedrivs med de särskilt anvisade medlen har sådant syfte. Utskottet vill emellertid samtidigt, liksom tidigare, framhålla betydelsen av att kvinnornas traditionella yrkesval ändras och peka på betydelsen av de insatser som görs för detta, bl. a. på utbildningsområdet. I sammanhanget kan nämnas att den arbetsgrupp som tidigare aviserats med uppgift att analysera kvinnornas villkor i samband med industrins förnyelse nu har påbörjat sitt arbete samt att projekt på kontorsområdet pågår som syftar till att vidga yrkesinnehållet för kontorsanställda kvinnor genom utbildning kombinerad med förändringar i arbetets organisation. Utskottet utgår från att regeringen ägnar de hithörande frågorna fortsatt uppmärksamhet, varför riksdagen inte bör vidta någon åtgärd med anledning av motionen, som alltså avstyrks.

Folkpartiet framhåller i motion 1985/86:A604 att den projektverksamhet som bedrivits ett år i taget de senaste åren för att förbättra kvinnornas ställning på arbetsmarknaden har åtskilliga värdefulla inslag. Detta arbete bör därför nu kunna ges en mera långsiktig inriktning. Det föreslås att riksdagen hos regeringen begär ett *treårsprogram* för sådan *projektverksamhet*.

Liksom motionärerna finner utskottet det angeläget att en projektverksamhet bedrivs som syftar till att förbättra förhållandena på arbetsmarknaden för kvinnorna m. m. För innevarande budgetår har anvisats 9 milj. kr. för sådana särskilda jämställdhetsåtgärder. Behovet för detta liksom för andra ändamål får prövas i den årliga budgetbehandlingen. Utskottet kan inte ge sitt stöd till den särbehandling i fråga om medelsanvisning till den aktuella projektverksamheten på det sätt som föreslås i motionen. Motion A604 avstyrks i motsvarande del.

Ann-Cathrine Haglund och Birgitta Rydle (m) föreslår i motion 1985/86:A803 att kvinnorna skall ges ökade möjligheter till *egenföretagande och entreprenadverksamhet* genom att de offentliga monopolen bryts. Motionärerna menar att detta skulle ge kvinnorna stora möjligheter till egenföretagande inom vård och barnomsorg och på så sätt vidga deras arbetsmarknad.

Utskottet vill först erinra om att andelen kvinnliga företagare har ökat under senare år. Men fortfarande är endast ca 30 % av alla företagare

kvinnor. Flertalet kvinnor som etablerat sig som egna företagare återfinns inom servicesektorn. Det är enligt utskottets mening naturligt att sträva efter att sprida kvinnligt företagande också till andra delar av näringslivet. De regionala utvecklingsfonderna fyller en viktig uppgift när det gäller utvecklingen av mindre och medelstora företag framför allt inom industrin. I vissa län har särskilda projekt startats som syftar till att stimulera kvinnor att starta egen verksamhet. Medel från det tidigare nämnda projektanslaget har använts för att stödja ett projekt som drivs gemensamt av utvecklingsfonderna i Södermanlands, Stockholms, Kopparbergs, Västerbottens och Norrbottens län. Ett annat exempel på insatser av detta slag är den kvinnliga företagsskola som startats vid Stiftelsen Centrum för teknologibaserad affärsutveckling (CENTEK) vid högskolan i Luleå. Det är åtgärder av detta slag som enligt utskottets mening behövs för att främja kvinnligt företagande. Förslagen i motion A803 har inte utskottets stöd. Motionen avstyrks av utskottet.

Samma motionärer tar också upp *deltidsarbetandes sociala villkor*. De pekar på deltidssarbetsandets stora omfattning och framhåller att många i denna grupp inte vill arbeta heltid. Deltidsarbetet måste enligt motionärernas mening uppvärderas och reglerna kring sådant arbete ses över så att de blir enhetliga.

Utskottet kan, liksom tidigare år då motsvarande yrkande varit aktuellt, konstatera att de deltidssarbetsande successivt har fått en bättre ställning i fråga om anställnings- och sociala förmåner. Fortfarande gäller dock att de med kort deltid på vissa punkter har en sämre situation än andra grupper. Eftersom emellertid flertalet av de kvarstående skillnaderna tillhör det avtalsreglerade området är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionen som därför avstyrks i motsvarande del.

Meritvärderingsfrågor – som också har betydelse för kvinnornas möjligheter att hävda sig på arbetsmarknaden – tas upp i de två motionerna 1985/86:A707 av Karin Söder m. fl. (c) och 1985/86:A710 av Alf Svensson (c). För att den som varit hemma för vård av barn inte skall drabbas av försämrade villkor i arbetslivet föreslås i de båda motionerna att *vård av eget barn skall beaktas vid meritvärdering*.

Utskottet vill erinra om att på det statliga området är motionärernas krav till viss del redan tillgodosett. Enligt en särskild förordning får således den som haft föräldraledighet från en sådan anställning som vid tillsättningen beaktas i förtjänsthänseende tillgodoräknas sig denna tid som merit. På det privata området finns inte några regler om hur olika kvalifikationer skall värderas eller vilken betydelse som skall tillmätas åberopade meriter för ett visst arbete. Med den begränsning som jämställdhetslagen ger i fråga om förbud mot könsdiskriminering råder det således såväl rättsligt som faktiskt en principiell frihet för arbetsgivare att anställa efter eget gottfinnande. Enligt utskottets mening saknas därmed de förutsättningar som måste finnas i form av ett redan etablerat normsystem för att motionärernas förslag skall kunna få någon reell betydelse. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet de båda motionerna i de aktuella delarna.

Strävan att öka andelen kvinnor i statliga styrelser m. m. har sedan år 1977 kommit till uttryck genom direkta författningsregler i den s. k. jämställdhetsförordningen. Hösten 1984 tillkom en ny förordning med samma syfte, förordningen (1984:803) om jämställdhet i statlig verksamhet.

Enligt denna förordning skall en myndighet, när den själv skall ge någon ett uppdrag inom ett område där det inte råder en i huvudsak jämn könsfördelning, verka för att göra det möjligt att välja mellan personer av båda könen om det kan ske inom ramen för sakliga urvalsgrunder. När myndigheten skall föreslå någon till ett uppdrag skall den enligt samma förordning föreslå en person av vardera könet.

Den ojämna könsfördelningen i statliga styrelser m. m. har lett till att regeringen tillkallat en särskild utredare (dir. 1985:43) med uppgift att föreslå åtgärder för att öka kvinnorepresentationen i statliga organ. Utredaren har nyligen avlämnat en kartläggning (Ds A 1986:4) av könsfördelningen i central och regional statsförvaltning. I rapporten dokumenteras ytterligare att kvinnor är mycket underrepresenterade bland cheferna och i styrelserna för centrala och regionala myndigheter. Nedanstående tabell, som visar könsfördelningen i olika funktioner vid centrala myndigheter, har hämtats ur rapporten.

Könsfördelningen i centrala myndigheter i olika funktioner

Funktion	Kvinnor		Män		Samtliga	
	%	(Antal)	%	(Antal)	%	(Antal)
Chefer	6	(5)	94	(77)	100	(82)
Stf. chefer	9	(6)	91	(65)	100	(71)
Styrelseordförande	11	(9)	89	(74)	100	(83)
Vice ordförande	7	(4)	93	(50)	100	(54)
Ordinarie ledamöter exkl. ordf., vice ordf. och personalföreträdare	19	(117)	81	(515)	100	(632)
Suppleanter exkl. personalförettr.	23	(39)	77	(128)	100	(167)
Personalföreträdare ordinarie	25	(35)	75	(106)	100	(141)
Personalföreträdare suppleanter	34	(38)	66	(74)	100	(112)

Ungefär en tredjedel av alla chefer i Sverige i offentlig tjänst är kvinnor enligt motion 1985/86:A604 av Bengt Westerberg m. fl. (fp). Den privata sektorn ligger enligt motionen avsevärt sämre till. Motionärerna anser att det inte går att göra någon snabb revolution för att förändra bilden, men de framhåller att varje år blir ett inte ringa antal chefstjänster lediga och allt fler kvinnor placeras på vad som betecknas som rekryteringsposter. De menar att staten måste vara föregångare och föreslår att konkreta *tidsbestämda mål* skall sättas upp *för en jämnare fördelning av kvinnor och män på statliga chefstjänster*.

Det är enligt utskottets mening angeläget att flera kvinnor rekryteras till chefstjänster och till de befattningar inom myndigheterna som kan leda till sådana tjänster. Utskottet vill erinra om att arbetsgivare enligt jämställdhetslagen skall bedriva ett målinriktat arbete för att främja jämställdhet i arbetslivet. Tidsbestämda mål och i tiden angivna kontrollstationer kan vara en lämplig metod i ett sådant arbete. Det finns inget hinder för att man inom ramen för det ordinarie jämställdhetsarbetet sätter upp sådana mål. Med

hänsyn härtill kan det inte anses påkallat med någon åtgärd av det slag som föreslås i motion A604.

Kvinnornas representation i statliga styrelser och kommittéer tas upp i motionerna 1985/86:A604 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) och 1985/86:A608 av Rosa Östh m. fl. (c). Tillskyndarna av den senare motionen menar att kvinnorna fortfarande i mycket liten utsträckning är representerade i nyssnämnda organ samt erinrar om att dessa frågor numera är föremål för utredning. De framhåller vikten av att denna utredning skyndsamt lägger fram förslag som bidrar till ökad jämställdhet.

Som utskottet redovisat ovan har den utredare som tillsatts för att föreslå åtgärder för att öka kvinnorepresentationen i statliga organ nyligen lämnat ett delbetänkande med en kartläggning av könsfördelningen i central och regional statsförvaltning. Förslagen om åtgärder för att komma till rätta med kvinnornas underrepresentation i dessa organ kan väntas till våren 1987. Vid redovisningen av den nyssnämnda delrapporten meddelade det för jämställdhetsfrågorna ansvariga statsrådet att regeringen, utan att utredarens förslag avvaktas, kommer att föreslå vissa ändringar i förordningen (1984:803) om jämställdhet i statlig verksamhet och kommittéförordningen (1976:119) för att tydligare markera jämställdhetsaspekterna. Även en ändring i lagen (1976:600) om offentlig anställning övervägs.

Som synes förbereds redan inom regeringens kansli åtgärder för att avhjälpa de problem som tas upp i de aktuella motionerna. Några ytterligare åtgärder med anledning av motionerna A604 och A608 i här behandlade delar är därför inte påkallade.

Gunnel Jonäng (c) påpekar i motion 1985/86:A607 att könsfördelningen är särskilt sned inom statsrådsberedningen och departementen där endast ca 15 % av cheferna sägs vara kvinnor. Motionärerna föreslår att regeringen skall tillämpa en *utnämningsspolitik för statsrådsberedningen och departementen som stämmer överens med jämställdhetslagens anda*.

Ett ökat antal kvinnor på ledande befattningar i samhället är som utskottet påpekat i det föregående angelägna mål. Allt fler åtgärder sätts efter hand in för att uppnå detta. Något särskilt uttalande från riksdagens sida om jämställdhetsarbetets inriktning inom statsrådsberedning och departement behövs inte enligt utskottets mening. Motionen avstyrks därför.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *förutsättningarna för jämställdhet* att riksdagen avslår motion 1985/86:A605 yrkande 1,
2. beträffande *männens roll i jämställdhetsarbetet* att riksdagen avslår motion 1985/86:A608 yrkande 4,
3. beträffande *forskning om jämställdhet* att riksdagen avslår motion 1985/86:A604 yrkandena 13 och 14,
4. beträffande *parlamentariskt sammansatt jämställdhetskommitté m. m.* att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A604 yrkande 1 i motsvarande del och 1985/86:A801,

5. beträffande *jämställdhetsarbetets organisation i regeringens kansli*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A604 yrkande 1 i motsvarande del,

6. beträffande *utredning om jämställdhetslagen*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A604 yrkande 5,

7. beträffande *handlingsplan för övergången till informationssamhället*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A603,

8. beträffande *treårsprogram för projektverksamhet på jämställdhetsområdet*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A604 yrkande 3,

9. beträffande *kvinnornas möjlighet till egenföretagande*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A803 yrkande 1,

10. beträffande *deltidarbeterandes sociala villkor*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A803 yrkande 3,

11. beträffande *meritvärdering vid vård av eget barn*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A707 yrkande 2 och 1985/86:A710 yrkande 2 i motsvarande del,

12. beträffande *tidsbestämda mål för jämnare könsfördelning på statliga chefstjänster*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A604 yrkande 4,

13. beträffande *kvinnornas representation i statliga styrelser m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A604 yrkande 9 och 1985/86:A608 yrkande 3,

14. beträffande *utnämningsspolitiken i statsrådsberedning och departement*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A607.

Stockholm den 4 november 1986

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Alf Wennerfors (m), Lahja Exner (s), Gustav Persson (s), Bengt Wittbom (m), Sten Östlund (s), Bo Nilsson (s), Charlotte Branting (fp), Inge Carlsson (s), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Lars-Ove Hagberg (vpk), Sven Lundberg (s), Sigge Godin (fp), Ingrid Hemmingsson (m) och Görel Thurdin (c).

1. Förutsättningarna för jämställdhet (mom. 1)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser *dels* att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion 1985/86:A605 av Alf Wennerfors m. fl. (m) är respekt för kvinnors traditionella arbetsuppgifter en förutsättning för att kvinnor skall få uppskattning på arbetsmarknaden. Då kan kvinnors arbetsuppgifter komma att eftertraktas av män som nu är låsta i sina traditionella yrkesroller, och kvinnor våga söka sig till för dem ovanligare arbetsuppgifter. Nedvärderingen av kvinnornas traditionella arbete i hemmet har styrt politiska beslut under lång tid och har motarbetat jämlikhetssträvandena. Det är endast arbetsprestationer utanför hemmet som räknas, även om det är samma arbetsuppgifter som utförs, t. ex. skötsel av barn.

Som anförs i motionen är familjer olika. Behov och önskemål växlar över tiden och mellan familjer. Det är inte något tecken på bristande jämställdhet om en kvinna väljer att stanna hemma en tid för att själv fostra och sköta barnen i stället för att låta någon annan göra det. Andra kvinnor kan välja att arbeta utanför hemmet, och familjen finner andra lösningar när det gäller barnomsorg. Trots den av regeringen redovisade attityden till jämställdhet försvåras möjligheterna att arbeta utanför hemmet för många genom att barnomsorgen så gott som enbart bedrivs i offentlig regi. Enskilda initiativ med alternativa lösningar som är anpassade till de enskilda familjernas behov kan inte utvecklas på grund av att statsbidragssystemet ensidigt gynnar barnomsorg i kommunal regi. Utskottet vill här hänvisa till förslag som moderata samlingspartiet lagt fram i annat sammanhang för att utveckla alternativa former av barnomsorg.

Vad utskottet här anfört med tillstyrkan av motion A605 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *förutsättningarna för jämställdhet*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A605 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Forskning om jämställdhet (mom. 3)

Charlotte Branting (fp), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Sigge Godin (fp) och Görel Thurdin (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Enligt vad" och slutar med "refererade delar" bort ha följande lydelse:

För att vi skall få ett bättre underlag för vårt långsiktiga handlande på jämställdhetsområdet är det angeläget att forskningen i dessa frågor breddas och byggs ut. Detta är en uppgift för bl. a. delegationen för jämställdhetsforskning (Jämfo). Ett område som det är angeläget att forska om gäller skillnader mellan kvinnor och män. Som anförs i motion A604 (fp) ger den

vardagliga verkligheten ständigt bevis på att genomsnittskvinnan i vissa situationer handlar annorlunda än genomsnittsmannen. Kunskapen om vilken betydelse de fysiska skillnaderna kan ha är ringa. Som anförs i motionen är detta ett angeläget forskningsområde. Utskottet delar uppfattningen att Jämfo bör få i uppdrag att initiera forskning av detta slag.

Med hänsyn till att jämställdhetsforskningen är en mycket angelägen uppgift finns det också anledning att tillse att den bedrivs i ändamålsenliga former. För att få underlag för en sådan bedömning bör Jämfos verksamhet som nu bedrivits i tre år bli föremål för grundlig utvärdering.

Utskottet tillstyrker med det anförda förslagen i motion A604 som rör jämställdhetsforskningen. Regeringen bör underrättas om vad utskottet anfört i dessa hänseenden.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. *beträffande forskning om jämställdhet*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A604 yrkandena 13 och 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Parlamentariskt sammansatt jämställdhetskommitté m. m. (mom. 4)

Charlotte Branting (fp), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Sigge Godin (fp) och Görel Thurdin (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Frågan om" och slutar med "och A801" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motionerna A604 (fp) och A801 (m) innebar den omorganisation av jämställdhetsarbetet som den tillträdande socialdemokratiska regeringen genomförde hösten 1982 en försvagning av jämställdhetsarbetet. Framför allt blev informations-, kontaktskapande och opinionsbildande insatser lidande av den nya ordningen. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motionerna om att en parlamentariskt sammansatt jämställdhetskommitté ånyo bör tillsättas. Kommittén bör ges i uppdrag att ansvara för centralt initierade jämställdhetsprojekt, opinionsbildning och annan utåtriktad verksamhet samt utredningsuppdrag. Det anförda, som bör ges regeringen till känna, innebär att motion A604 tillstyrks samt att motion A801 i huvudsak är tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. *beträffande parlamentariskt sammansatt jämställdhetskommitté m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A604 yrkande 1 i motsvarande del samt med anledning av motion 1985/86:A801 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Parlamentariskt sammansatt jämställdhetskommitté m. m. (mom. 4)

AU 1986/87:5

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser *dels* att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Frågan om" och slutar med "och A801" bort ha följande lydelse:

Som påpekas i motion A801 (m) är det angeläget att parlamentarikernas kunskaper och engagemang tas till vara bättre än vad som är möjligt i nuvarande organisation. En utveckling av jämställdhetsarbetet är bl. a. beroende av hur delaktiga och informerade alla politiker är. I den nuvarande arbetsformen ges inte riksdagen tillräckliga möjligheter att på idé- och beredningsstadium påverka utvecklingen. Den politiska oppositionens kunskaper tas inte till vara tillräckligt. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag till hur parlamentarikernas kunskaper och engagemang i jämställdhetsfrågorna skall kunna tas till vara på ett bättre sätt. Regeringen bör underrättas om vad utskottet anfört med tillstyrkan av motion A801. Utskottets förslag innebär att motion A604 blir i huvudsak tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *parlamentariskt sammansatt jämställdhetskommitté m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A801 samt med anledning av motion 1985/86:A604 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Jämställdhetsarbetets organisation i regeringens kansli (mom. 5)

Charlotte Branting (fp) och Sigge Godin (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "den delen" bort ha följande lydelse:

Det finns enligt utskottets mening flera skäl att närmare överväga hur jämställdhetsarbetet skall organiseras inom regeringens kansli. Ett skäl kan vara det berättigade intresset av att förstärka detta politikområde. Ett annat skäl kan vara att öka effektiviteten. När det gäller den senare frågan kan konstateras att jämställdhetsfrågorna nu är splittrade på ett olyckligt sätt mellan arbetsmarknads- och civildepartementen. Utskottet delar därför det synsätt som förs fram i motion A604 och som innebär att jämställdhetsfrågorna som har en övergripande karaktär inte bör vara placerade i något enskilt fackdepartement utan handhas av statsrådsberedningen. På så sätt skapas förutsättningar för att jämställdheten ges en mera framskjuten position i regeringsarbetet. Regeringen bör underrättas om detta ställningstagande.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *jämställdhetsarbetets organisation i regeringens kansli* att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A604 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

6. Utredning om jämställdhetslagen (mom. 6)

AU 1986/87:5

Charlotte Branting (fp) och Sigge Godin (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Frågan om" och slutar med "hänseenden avstyrks" bort ha följande lydelse:

Lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet är enligt utskottets mening en viktig förutsättning för att stärka kvinnornas ställning på arbetsmarknaden. Den har visat sig vara ett användbart instrument för att motverka könsdiskriminering och driva på jämställdhetsarbetet på arbetsplatserna.

Som lagen nu är skriven får den person som missgynnats på grund av kön rätt till ideellt skadestånd. Däremot får hon eller han inte rätt till det tvisten egentligen gäller, nämligen tjänsten. På den statliga arbetsmarknaden är denna fråga delvis löst genom besvärsmått. Så är också fallet i vissa kommuner. Besvären grundas då inte på jämställdhetslagens förbud mot könsdiskriminering. För större delen av arbetsmarknaden är detta problem emellertid olöst. Att domstolen enligt nuvarande ordning endast kan utdöma tämligen blygsamma skadestånd vid könsdiskriminerande kränkning har medfört att domsluten i arbetsdomstolen inte fått den avskräckande effekt som varit avsedd. En strängare sanktion i form av rätt till anställningen skulle kunna vara ett sätt att ge jämställdhetslagens diskrimineringsförbud ökad tyngd.

Utskottet tillstyrker mot den angivna bakgrunden förslaget i motion A604 (fp) att hithörande frågor blir föremål för utredning med sikte på en lagändring.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *utredning om jämställdhetslagen*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A604 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

7. Kvinnornas möjlighet till egenföretagande (mom. 9)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Utskottet vill" och på s. 9 slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Av central betydelse när det gäller att vidga kvinnornas arbetsmarknad är att förbättra förutsättningarna för dem att starta egna företag. För närvarande arbetar långt över hälften av de förvärvsarbetande kvinnorna inom tjänstesektorn, den privata och den offentliga. Det är då också naturligt att man drar nytta av kvinnornas erfarenheter och underlättar för dem att starta företag inom dessa sektorer. En förutsättning för detta är emellertid att de offentliga monopolerna inom kommunikationssektorn, inom vården och den kommunala servicen bryts och att enskilda entreprenörer får möjligheter att konkurrera på likvärdiga villkor. Som anförts i motion A803 (m) stimuleras genom detta konkurrens och ekonomisk tillväxt, och då växer nya företag och arbetstillfällen fram – inte minst för kvinnor. Regeringen bör ges till känna vad utskottet anför med tillstyrkan av motion A803 i aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

AU 1986/87:5

9. beträffande *kvinnornas möjlighet till egenföretagande*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A803 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

8. Deltidsarbetandes sociala villkor (mom. 10)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion A803 (m) är deltidarbete en mycket vanlig form av sysselsättning bland kvinnorna. Så gott som hela ökningen av deltidarbetet mellan åren 1970 och 1980 återfinns i en grupp av kvinnor som angivit att de inte vill arbeta heltid. Vidare visar en undersökning som gjorts under åren 1978–1981 om deltidarbetet i Sverige att de heltidsarbetande är mer missnöjda med sin arbetstid än de deltidarbetande.

Deltidsarbete innebär i vissa skeden en påtaglig fördel: Det ger t. ex. småbarnsföräldrar möjlighet att förena ett förvärvsarbete med ansvar och omsorg om barn. Deltidsarbetande omfattas emellertid inte av alla trygghetsförmåner som finns på arbetsmarknaden. Utskottet är medvetet om att en del av skillnaderna i fråga om förmåner för deltid- och heltidsarbetande är avtalsreglerade, men flera av olikheterna grundas på lagstiftning, bl. a. om arbetslöshetsförsäkring och kontant arbetsmarknadsstöd. Utskottet tillstyrker mot den angivna bakgrunden förslaget i motionen att regeringen bör låta göra en översyn av deltidarbetandes sociala villkor. Regeringen bör underrättas härom.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10 beträffande *deltidsarbetandes sociala villkor*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A803 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

Särskilda yttranden

1. Treårsprogram för projektverksamhet på jämställdhetsområdet (mom. 8)

Charlotte Branting (fp) och Sigge Godin (fp) anför:

Den svenska arbetsmarknaden är fortfarande uppdelad i en arbetsmarknad för män och en för kvinnor. Denna uppdelning är i sig ett starkt skäl för att vidta åtgärder. Problemet förstärks emellertid av att den del av arbetsmarknaden där kvinnorna dominerar för närvarande genomgår stora och snabba förändringar till följd av bl. a. datorisering och automatisering. Den projektverksamhet som bedrivits sedan några år syftar bl. a. till att genom praktiska försök få fram metoder för att förbättra kvinnornas situation på arbetsmarknaden. Som framhålls i motion A604 (fp) ser vi det som angeläget att denna projektverksamhet kan bedrivas på ett långsiktigt sätt och att ett treårsprogram utarbetas för denna verksamhet.

2. Deltidsarbetandes sociala villkor (mom. 10)

AU 1986/87:5

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

Jag vill understryka att en betydande del av dem som arbetar deltid har tvingats därtill av arbetsmarknadspolitiska skäl. Tillgången på lämpliga arbeten är otillräcklig; i synnerhet gäller detta inom skogslänen. Det kan här erinras om att vpk i annat sammanhang lagt fram ett omfattande sysselsättningsprogram för att råda bot på dessa missförhållanden. Dessa åtgärder – som gäller både industrin och den offentliga sektorn – har avvisats av riksdagen. Det framstår emellertid som självklart att de som tvingas till deltidarbete skall få samma sociala villkor som de heltidsarbetande. Eftersom flertalet av de frågor som rör de aktuella förmånerna bereds inom andra utskott har jag avstått från att lämna reservation i detta sammanhang.

3. Meritvärdering vid vård av eget barn (mom. 11)

Charlotte Branting (fp), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Sigge Godin (fp) och Görel Thurdin (c) anför:

Det är av stor betydelse att barnen får en god omsorg. Vi vill understryka att oavsett om detta sker i hemmet eller i någon av de vårdformer som samhället erbjuder borde vårdinsatsen värderas på liknande sätt som för förvärvsarbete. Detta borde gälla vid såväl anställning som befordran och lönebestämning. Vi vill erinra om att det på den statliga sidan finns vissa möjligheter att tillgodoräkna sig vård av barn som merit vid anställning.

4. Kvinnornas representation i statliga styrelser m. m. (mom. 13)

Charlotte Branting (fp), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Sigge Godin (fp) och Görel Thurdin (c) anför:

Varje år redovisas numera i kommittéberättelsen fördelningen mellan män och kvinnor i regeringstillsatta kommittéer. Av 1986 års berättelse framgår att mindre än 10 % av ordförandena är kvinnor, 25 % av kommittéledamöterna och 30 % av sekreterarna. Situationen har inte förbättrats de senaste åren. Detta är mycket allvarligt, eftersom det är i de statliga utredningarna som morgondagens politik läggs fast.

Dävarande regering började år 1981 att uppmana organisationer och myndigheter att föreslå två namn, en kvinna och en man, till uppdrag i statliga styrelser, kommittéer m.m. som tillsätts av regeringen. Detta gjordes för att få möjlighet till en jämnare könsfördelning vid den slutliga utnämningen. Regeringen har nu frångått denna praxis. Frågan om kvinnornas representation i statliga kommittéer och styrelser är numera föremål för utredning. Vi vill framhålla betydelsen av att detta utredningsarbete fullföljs så skyndsamt som möjligt.